

Nyfødtsykepleier

funksjons- og ansvarsområder

BARNESYKEPLEIERFORBUNDET NSF

NORSK
SYKEPLEIERFORBUND

Temaheftet er utarbeidet på vegne av
Utdanningsutvalget, Barnesykepleieforbundet
ved Irene Rød, Tone-Merethe Dahl, Ellen
Honne og Nina Kynø 2020/2021.

Foto: Lene Tandle Lyngstad,
Nyfødtavdelingen Vestre Viken

Layout:
Flisa Trykkeri AS

Forord

Ca. 10 % av alle nyfødte har behov for nyfødtmedisinsk behandling og sykepleie etter fødselen (Folkehelseinstituttet, 2020). Pasientgruppen representerer hele spekteret av sykелighet, fra stabile premature og nyfødte som trenger kortvarig behandling, til tilstander der barnet har svikt i ett eller flere organsystem, har behov for høyintensiv behandling og sykepleie, og der behandling ikke fører frem (Kvalitetsregisteret, 2019).

Utviklingen innen nyfødtmedisinsk behandling og sykepleie endres i takt med behandlingsmuligheter og forskning. Fødselsomsorgen med stadig bedre overvåking og oppfølging av mor og foster samt muligheter for mer avansert og tilpasset intensivbehandling har gitt flere barn et behandlingstilbud, bedre utkomme og gitt økt overlevelse (Helsedirektoratet, 2017a; Norman et al., 2019). Endringer de siste årene til mer utviklingstilpassede og familiesentrerte omsorgsmodeller har vist å ha kortsiktige og langsiktige utviklingsmessige fordeler for barnet, som blant annet redusert sykелighet og dødelighet i pasientgruppen. Det har også gitt et økt fokus på inkludering og ivaretagelse av barnets omsorgspersoner i behandlingen av barnet (Johnson & Helm, 2020).

Nye organiseringer av nyfødtintensivavdelingene, samt nåværende og fremtidige behandlingsmuligheter utfordrer etisk og mellommenneskelig kompetanse, og øker kravet til selvstendighet og klinisk kompetanse hos sykepleiere (Doede, Trinkoff & Gurses, 2018).

I Nasjonal faglig retningslinje; Nyfødtintensivavdelinger – kompetanse og kvalitet, settes det krav til bemanning og kompetanse i nyfødtavdelingene (Helsedirektoratet, 2017b). Det synliggjør behovet for spesialisert sykepleiefaglig kompetanse i det tverrfaglige behandlingsteamet, for en best mulig behandling i alle ledd av pasientforløpet. Nyfødtssykepleiere innehar denne spesialiserte sykepleiefaglige kompetansen og ivartar premature og syke nyfødtes (aldersgruppen 0-3 måneder) behov, samt anerkjenner og inkluderer barnets omsorgspersoner, søsken og nære familie i omsorgen og behandlingen.

Innholdet i dette temahefte bygger på lover og forskrifter, NSF hefte «Hvorfor skal fremtidens sykepleiere ha mastergrad?» (2020) samt Helsedirektoratets nasjonale retningslinjer for kompetanse og kvalitet i nyfødtintensivavdelingene (2017).

Innholdet er inspirert av Barnesykepleiernes og Intensivsykepleiernes funksjons- og ansvarsbeskrivelse (2017) samt Kompetansebeskrivelse for barnesykepleiere (2021).

Nyfødtsykepleierens funksjons- og ansvarsområder med utdypende begrunnelser

Beskrivelsen av funksjons- og ansvarsområdene gir nyfødtsykepleiere en faglig profil og felles plattform, og bidrar til utvikling av lederskap, prioriteringer, fag og karriereutvikling innen nyfødtsykepleie.

Nyfødtsykepleie utøves av sykepleiere med spesialisert sykepleiefaglige kompetanse i nyfødt-medisinsk behandling og sykepleie, og utøves i nyfødtavdelinger på alle nivåer og i enheter innenfor primær- og spesialisthelsetjenesten (eks. barneintensivavdelinger, avansert hjemmesykehus for barn, ambulante team).

Avansert klinisk sykepleiekompetanse ligger på et masternivå, og kommer til uttrykk i direkte pasientrettet arbeid, i fagutvikling og i anvendelsen og utviklingen av ny kunnskap gjennom forskning. En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie innehar selvstendig vurderings- og handlingskompetanse, og kan innta en tydelig, faglig ansvarlig rolle samt ivareta det moralske og etiske ansvaret som ligger i det profesjonelle ansvaret.

Den avanserte kliniske kompetansen er fundamentert på en analytisk og akademisk tilnærming, og svarer til kravet om en kunnskapsbasert praksis. Dette innebærer kompetanse til å initiere, utvikle og implementere kvalitetsforbedring i praksis samt å kunne delta aktivt i forskning, faglig ledelse og organisering av tjenestetilbud til målgruppen.

En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie har et selvstendig sykepleiefaglig ansvar i forhold til egen yrkesutøvelse, og skal utføre faglig forsvarlig og omsorgsfull nyfødtsykepleie i tråd med gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer, i tett samarbeid med øvrig helsepersonell. Det forutsetter gode kommunikasjons- og veiledningskunnskap og ferdigheter (Barne- Og Familiedepartementet, 1989; Helse - Og Omsorgsdepartementet, 2000; Helsepersonelloven, 2001; International Council of Nurses, 2017-2020; Norsk Sykepleierforbund, 2019; Pasient- Og Brukerrettighetsloven, 1999).

Nyfødtsykepleier uten mastergrad innehar delkompetanse innen områdene pasientbehandling, undervisning, fagutvikling og forskning, samhandling og organisasjon. Yrkestittelen spesialsykepleier med tillegg av spesialiteten vil i fremtiden beholdes for sykepleiere med mastergrad (Norsk Sykepleierforbund, 2020).

Dette temahefte beskriver funksjons- og ansvarsområder for en sykepleier med mastergrad i avansert klinisk nyfødtsykepleie.

Funksjons- og ansvarsområder

Nyfødtsykepleie favner helsefremmende og forebyggende funksjon, behandlende og habiliterende funksjon, samt lindrende og palliativ funksjon.

En avansert klinisk nyfødtsykepleier innehar kompetanse innen undervisning, fagutvikling og forskning, og skal gjennom sitt selvstendige arbeid og i behandlingsteamet vise kompetanse i samhandling, ledelse og organisasjon.

Hensikten med funksjons- og ansvarsområdene er å:

- beskrive nyfødtsykepleierens funksjon og ansvar i behandlingen av premature og syke nyfødte barn
- beskrive nyfødtsykepleierens funksjon og ansvar ovenfor barnets omsorgspersoner, søsken og nære familie
- beskrive nyfødtsykepleierens funksjon og ansvar i samhandling og i behandlingskjeden

Helsefremmende og forebyggende funksjon

En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie tar ansvar for, leder og koordinerer helsefremmende og forebyggende arbeid, med mål om å:

- etablere en relasjon som fremmer myndiggjøring av barnets omsorgspersoner, slik at de kan innta en aktiv og sentral rolle i behandlingsteamet rundt barnet fra fødselen av. Dette alltid i et kulturelt-, religiøst- og mangfoldsperspektiv og med hensyn til ulike familiestrukturer
- anvende kunnskap om tidlig intervensjon og om barnets og omsorgspersonenes iboende behov for tilknytning
- anvende kunnskap om utviklingsstøttende tiltak/omsorg
- tilrettelegge for et utviklingstilpasset miljø slik at forverring av barnets tilstand forebygges, og barnets utvikling fremmes, ved å anvende kunnskaper om premature og nyfødtes vekst og utvikling
- veilede i samspill mellom det nyfødte barnet og familien
- beskytte barnet mot alvorlige komplikasjoner og traumer som følge av sykdom, undersøkelser og medisinsk behandling

Behandlende og habiliterende funksjon

En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie har vurderings- og beredskapsevne til å identifisere barnets behov for sykepleie, og kan utføre og evaluere de tiltak som kreves, med mål om å:

- utøve faglig forsvarlig medisinsk behandling i et tverrprofesjonelt og tverretattlig samarbeid
- i et tidlig stadium identifisere endringer i barnets sykdomstilstand og svikt i ett eller flere organsystem
- vurdere, iverksette og evaluere tiltak på eget initiativ og i team, basert på systematiske og prioriterte observasjoner

- handle faglig forsvarlig og omsorgsfullt i akutte og kritiske situasjoner
- anvende avansert medisinsk teknisk utstyr på en forsvarlig og hensiktsmessig måte
- sikre kontinuitet i behandlingen gjennom individuell behandlingsplan, dokumentasjon og kontinuerlig evaluering, selvstendig og i et tverrfaglig samarbeid
- anerkjenne og ivareta familiens behov for omsorg, informasjon, veiledning og inkludering i en situasjon med akutt, kritisk og/eller medfødt sykdom
- kontinuerlig identifisere og benytte barnets og familiens ressurser for å fremme helse og begrense skade med fokus på habilitering
- koordinere habilitering, overganger og overflyttinger i samarbeid med aktuelle enheter i alle deler av pasientforløpet

Lindrende og palliativ funksjon

En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie utøver selvstendig, lindrende sykepleie, og deltar aktivt når behandlingen endrer fokus fra kurativt til palliativt, med mål om å:

- redusere smertefulle og traumatiske opplevelser knyttet til sykdom og behandling
- anvende kunnskaper om smerteskårings-verktøy og smertelindrende tiltak
- anerkjenne og inkludere barnets omsorgspersoner i smertebehandlingen
- anerkjenne, inkludere og støtte barnets nære familie i beslutningsprosesser rundt begrensning av livsforlengende behandling
- sikre en verdig død for det kritisk syke barnet gjennom aktiv deltagelse i beslutningsprosesser rundt begrensning av livsforlengende behandling og tilrettelegging av livets siste fase
- inkludere aktivt barnets omsorgspersoner søsken og nære familie i den palliative fasen, og sikre god oppfølging også etter dødsfallet (rettigheter til Barn som pårørende og etterlatte)

Undervisning, fagutvikling og forskning

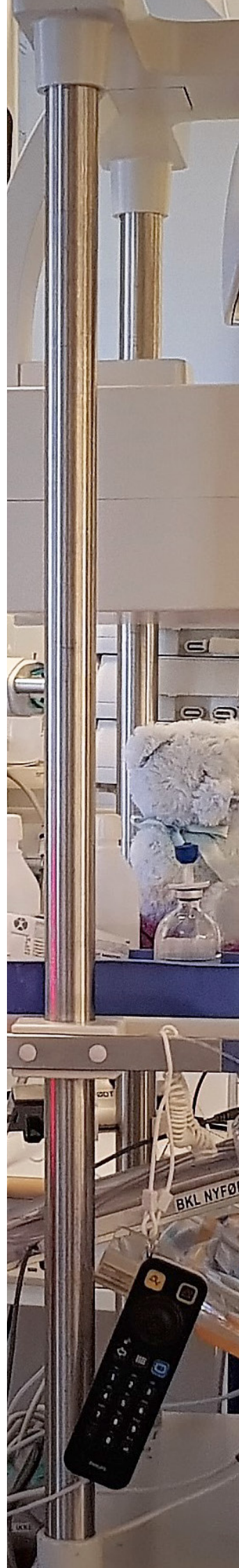
En sykepleier med master i avansert klinisk nyfødtsykepleie har kunnskap om kvalitets-forbedring og utvikling av ny kunnskap samt gode kommunikasjons- og veiledningsferdigheter. Dette vises gjennom å;

- anvende relevant og oppdatert kunnskap i utøvelsen av nyfødtsykepleie
- planlegge og gjennomføre undervisning og veiledning til barnets familie, studenter og kolleger basert på relevante pedagogiske metoder og oppdatert kunnskap
- samarbeide med utdanningssektoren om gjennomføring av praksisstudier
- ta initiativ til å bygge kompetanse og sikre kontinuerlig utvikling av sykepleiefaget
- initiere til forskning, gjøre tilgjengelig og implementer forskningsresultater i klinisk praksis
- kvalitetssikre og anvende digital kompetanse og velferdsteknologi til å forbedre helsetilbudet til målgruppen
- ta ansvar for å kontinuerlig forbedre helsetilbudet til målgruppen, gjennom kvalitets- og tjenesteforbedring, fagutvikling og forskning
- ta ansvar for en etisk bevissthet og kritisk refleksjon i forhold til spesialitetens kontekst, praksis og rammer

Samhandling, ledelse og organisasjon

En sykepleier med master i klinisk nyfødtsykepleie tar et selvstendig ansvar for å utøve faglig lederskap, og har system- og organisasjonskompetanse gjennom å:

- være en tydelig faglig rollemodell og endringsagent
- veilede og delegere arbeidsoppgaver til medhjelper/øvrige helsepersonell i samsvar med den enkeltes kompetanse og forutsetninger
- anerkjenne og inkludere familiens erfaringskunnskap, spesifikt til deres barn og i et brukerperspektiv
- aktivt samarbeide i behandlingsteamet i alle deler av pasientforløpet
- bidra med spesialisert sykepleiekompetanse i fora hvor fag og organisasjonsstrukturer diskuteres
- aktivt delta i diskusjoner om behov, prioriteringer og ressursfordeling og ta medansvar for effektiv og forsvarlig ressursbruk
- følge retningslinjer og rutiner for avvik for å sikre kvalitet og pasientsikkerhet
- bidra til et inkluderende arbeidsmiljø

Referanser

- Barne-og familiedepartementet. (1989). FNs konvensjon om barns rettigheter Hentet 01.12.20 fra www.regjering.no
- Barnesykepleierforbundet. (2017). Barnesykepleier - ansvar -og funksjonsområde. Hentet 01.12.20 fra https://www.nsf.no/sites/default/files/inline-images/barnesykepleier-funksjons-og-ansvarsomrader-2017_0.pdf
- Barnesykepleierens kompetanse, ansvar og oppgaver - NSF, April 2021, Hentet 22.06.21 https://www.digiblad.no/barnesykepleierforbundet_nsf/barnesykepleierens-kompetanse-ansvar-og-oppgaver/?fbclid=IwAR2Y_dM26KqpzqdetZX0qtvA1tdIW7g3ZF7gOti5R4IRjU5Xhkl3-D4DcZY
- Doede, M., Trinkoff, A. M., & Gurses, A. P. (2018). Neonatal intensive care unit layout and nurses' work. HERD: Health Environments Research & Design Journal, 11(1), 101-118.
- Folkehelseinstituttet. (2020). Medisink Fødselsregister - Statistikkbank. Hentet 24.05.21 fra <http://statistikkbank.fhi.no/mfr/>
- Helse - og omsorgsdepartementet. (2000). Forskrift om barns opphold i helseinstitusjon,. Hentet 01.12.20 fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2000-12-01-1217>
- Helsedirektoratet. (2017a). Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen. Hentet 24.05.21 fra <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/svangerskapsomsorgen/metode-og-prosess>
- Helsedirektoratet. (2017b). Nasjonal faglig retningslinje; Nyfødtintensivavdelinger – kompetanse og kvalitet. Hentet 10.02.21 fra <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/nyfodtintensivavdelinger-kompetanse-og-kvalitet>
- Helsepersonelloven. (2001). Lov om helsepersonell. Hentet 02.12.20 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>
- International Council of Nurses. (2017-2020). ICN strategic priorities. Hentet 01.12.20 fra <https://www.icn.ch/nursing-policy/icn-strategic-priorities>
- Johnson, M. R., & Helm, J. M. (2020). Neonatal and early infant development. North Carolina medical journal, 81(1), 46-47.
- Kvalitetsregisteret. (2019). Norsk nyfødtmedisinsk kvalitetsregister. Årsrapport 2019. Hentet 01.11.20 fra https://www.kvalitetsregistre.no/sites/default/files/38_arsrapport_2019_nyfodtmedisinsk.pdf
- Norman, M., Hallberg, B., Abrahamsson, T., Björklund, L. J., Domellöf, M., Farooqi, A., . . . Ingemansson, F. (2019). Association between year of birth and 1-year survival among extremely preterm infants in Sweden during 2004-2007 and 2014-2016. Jama, 321(12), 1188-1199.
- Norsk sykepleierforbund. (2019). Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere. Hentet 02.12.20 fra <https://www.nsf.no/sykepleiefaget/yrkesetiske-retningslinjer>
- Norsk sykepleierforbund. (2020). Hvorfor skal fremtidens spesialsykepleiere ha mastergrad ? . Hentet 02.12.20 fra <https://www.nsf.no/sites/default/files/2020-09/hefte-hvorfor-skal-fremtidens-spesialsykepleiere-ha-mastergrad.pdf>
- NSF Landsgruppe av intensivsykepleiere. (2017). Funksjons-og ansvarsbeskrivelse for intensivsykepleiere. Hentet 01.11.20 fra <https://www.nsf.no/fg/intensivsykepleiere/fg/intensivsykepleiere/fag-utdanning-og-forskning>
- Pasient- og brukerrettighetsloven. (1999). Lov om pasient- og brukerrettigheter. Hentet 02.11.20 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>

NORSK
SYKEPLEIER-
FORBUND

www.nsf.no